

פירוש הרמב"ם לאבות

הדרך הישרה (ב, א)

הרב יצחק שילת

משנה אבות ב, א

רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבר לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרו של מצוה. והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. והסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עברה, דע מה למעלה מקך, עין רואה ואין שומעת, וכל מעשיך בספר נכתבין:

פירוש הרמב"ם למשנה

מבואר הוא שדרך הישרה היא הפעולות הטובות אשר בארנו בפ' הרביעי והם מהמעלות הממוצעות מפני שבהם יקנה האדם לנפשו תכונה חשובה ויהיה מנהגו טוב עם בני אדם והוא אמרו תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם: אח"כ אמר שצריך לזהר במצוה שיחשב בה שהיא קלה כשמחת הרגל ולמידת לשון הקדש כמצוה שהתבאר לך חומרתה שהיא גדולה כמילה ויציאת ושחיתת הפסח ושם סיבת זה שאין אתה יודע מתן שכרו של מצוה ובאור זה הענין כאשר אומר והוא שהתורה כולה ממנה מצות עשה וממנה מצות לא תעשה. ואמנם מצות לא תעשה באר הכתוב העונש על כל אחת מהן מלבד המעט מהן וחייב על קצתם המיתות ועל קצתם הכרת ומיתה בידי שמים ומלקות וידענו מענשי מצות לא תעשה כלם מהם איסורם גדול ומה מהם למטה ממנו והם שמנה מדרגות. המדרגה הראשונה והיא הגדולה שבהם הם הדברים שחייבים עליהם סקילה. והמדרגה שלמטה הימנה מחויבי שרפה. והשלישית מחויבי הרג. והרביעית מחויבי חנק. והחמישית מחויבי כרת. והששית מחויבי מיתה בידי שמים. והשביעית מחויבי מלקות. והשמינית לאוין שאין לוקין עליהם ומאלו המדרגות נדע חומר העון וקלותו אבל מצות עשה לא התבאר שכר כל אחת מהן מה היא אצל השי"ת וכל זה כדי שלא נדע איזו מצוה צריך מאד לשמרה ואיזו מצוה למטה הימנה אבל צוה לעשות ענין פלוני ופלוני ולא הודיע שכר איזה משניהם יותר גדול אצל השי"ת ומפני זה צריך להזהר עליהם כולם ומפני זה העיקר אמרו העוסק במצוה פטור מן המצוה מבלתי הקשה בין המצות אשר הוא מתעסק בה ובין האחרת אשר תבצר ממנו ולזה ג"כ אמרו אין מעבירין על המצות ר"ל כשיזדמן לך מעשה מצוה לא תעבירה ותניחה לעשות מצוה אחרת ואח"כ אמר ואע"פ שלא התבאר שיעור חובו מצוה על מצוה יש בהן צד הקשה והוא שכל מצות עשה שתמצא אותה שיתחייב העובר עליה עונש גדול דע שבעשייתה ג"כ שכר גדול המשל בו שהמילה וקרבת פסח ושבתה בשביעית ועשיית מעקה כל אלו מצות עשה אבל חיוב העושה מלאכה בשבת סקילה ואשר מבטל מילה או קרבן במועד חייב כרת והמשים דמים בביתו לאו והוא אמרו ולא תשים דמים בביתך ומזה תדע ששכר שבתה בשבת יותר גדול משכר מילה ושכר המילה יותר גדול אצל השי"ת משכר עשיית המעקה והוא ענין אמרו והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה וג"כ אמר שכר עבירה כשלא תעשה אותה גם זה לא התבאר אמנם תלמדוה מענשה שהחטא אשר ענש עושהו גדול שכר הנחתו כפי הערך ההוא מן הגודל כמו שהתבאר בקדושין באמרם כל היושב ולא עבר

דף מקורות

עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה וכבר ביארנוהו שם ולשון התורה בהיות המעשים ידועים אצלו יתברך כמו שמשה רבינו עליו השלום אמר מספרך אשר כתבת: